

KÚRIA

Bfv.II.626/2012/6.szám

A Kúria Budapesten, a 2013. február hó 7. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A zsarolás büntettének kísérlete miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt és védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Fehérgyarmati Városi Bíróság 4.B.313/2009/19. számú ítéletét, valamint a Nyíregyházi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 2.Bf.329/2011/3. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I. A Fehérgyarmati Városi Bíróság a 2011. február hó 25. napján kihirdetett 4.B.313/2009/19. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki zsarolás büntettének kísérletében [Btk. 323. § (1) bekezdés]. Ezért őt – mint többszörös visszaesőt – 8 hónap börtönbüntetésre és 1 év közügyektől eltiltásra ítélte.

A terhelt és védője által felmentés végett bejelentett fellebbezés folytán másodfokon eljáró Nyíregyházi Törvényszék a 2012. március hó 7. napján tartott nyilvános ülésen meghozott 2.Bf.329/2011/3. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta: kimondta, hogy a terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A Fehérgyarmati Városi Bíróság által megállapított tényállás szerint a sértett a Rendőrkapitányság rendőr századosa korábban kiemelt főnyomozóként a Bűnügyi Felderítő Szolgálatnál teljesített szolgálatot. Az embercsempészséssel és cigarettacsempészséssel kapcsolatos bűncselekmények felderítésével foglalkozott. E feladatához kapcsolódott olyan személyek felkutatása és a velük

való kapcsolattartás, akik ezt a felderítő tevékenységet információkkal segíteni tudták.

A sértett e tevékenysége során, 2006 őszén, amikor a játéktermekben szerencsejátékot játszott, megismerkedett a terhelttel, akitől különböző információkat kapott. Ezért részére apróbb ajándékokat és néhány alkalommal 5.000-10.000 Ft készpénzt adott. 2009 januárjában pedig - amikor a terhelt már szabadságvesztés büntetését töltötte a Bv. Intézetben - egy csomagot küldött neki.

A terhelttől kapott információkat a sértett nem tudta felhasználni, azok egy esetben sem eredményezték bűncselekmény felderítését, ezért a továbbiakban nem működött együtt vele.

A terhelt azonban - akinek tudomása volt a sértettnek azon korábbi életmódjáról, hogy rendszeresen játéktermekben fordult meg és szerencsejátékot játszott - családtagjain keresztül üzenve további csomagok küldését kérte, amit a sértett nem teljesített.

A terhelt emiatt 2009. május 14. napján - az akkor már az F. Rendőrkapitányságon dolgozó - sértettnek a következő levelet írta: "Tisztelt Őrnagy Úr! A türelmem elfogyott. A héten vagy 50.000 Ft-ot vigyél le, vagy egy komolyabb órát és egy 41-es NIKE cipőt. Én nem gecizek tovább, a szép szó nálad semmit nem ért. A legközelebbi 3 levél máshová fog menni. De ezt már háromszor megüzentem. Láthatod így is az egész börtön azt híreszteli, hogy a te embered vagyok, emiatt sok bokszo is volt és számtalan kellemetlenség. Utolsó lehetőséged van! A legközelebbi levél P.-re megy és máshová!!! Szerbusz. RSZVSZ, NNY, NBH. Saját érdekedben vidd le! Nincs türelem és nincs még egy. Nem hallottad, hogy május 8-án Sz.-szel voltam Gy.-n?".

Az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolásában kifejtette, hogy a terhelt által írt levél tartalma a félelem és ijedség felkeltésével elérte a fenyegetésnek azt a mértékét, amely a zsarolás törvényi tényállásának a megállapításához szükséges.

A másodfokú bíróság, ítéletének indokolásában rögzítette: attól függetlenül, miszerint a terhelt konkrétan nem jelölte meg, hogy az általa megjelölt szervek felé megküldött levelek mit fognak tartalmazni, az általa használt kifejezésekből levonható az a következtetés, hogy a sértettre negatív dolgokat fognak tartalmazni. Fenyegetésnek tekinthető a szavakon kívüli közlési mód, az irónia, a burkolt fogalmazás, a célzás alkalmazása is, amellyel az elkövető a valódi gondolatait indirekt módon, azaz egyenes megfogalmazás nélkül hozza a másik személy tudomására. A terhelt által írt levél több olyan kifejezést tartalmaz, amely egyértelműen arra utal, hogy a sértettet hátrányosan fogja érinteni az, ha a terhelt vagyoni követeléseit nem teljesíti. A terhelt a

levélében olyan szerveket jelöl meg, amelyek a rendőröket vizsgálják. Egy ilyen vizsgálat megindulása akkor is hátrányosan érinti az illetőt, ha semmilyen jogsértő magatartás nem bizonyosodik be.

A másodfokú bíróság megállapította: attól függetlenül, hogy a sértett úgy nyilatkozott, nem érzi magát sértettnek, nem ijedt meg, az általa tanúsított magatartás (jelentést írt a felettesének, feltárt a múltjából olyan eseményt, ami saját megítélése szerint is a hivatásával össze nem egyeztethető volt) ennek ellentmond.

Mindkét bíróság azonos álláspontot foglalt el abban is, hogy a terhelt részéről önkéntes elállás sem állapítható meg.

II. Az ügyben meghozott első- és másodfokú ítélet ellen a terhelt meghatalmazott védője a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján, míg külön beadványában a terhelt a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) és c) pontja alapján nyújtott be felülvizsgálati indítványt.

A védő szerint a másodfokú bíróság a zsarolás törvényi tényállásnak elkövetési magatartását megvalósító fenyegetés fogalmát nem a büntető anyagi jogszabályoknak megfelelően értelmezte. A terhelt a sértetthez eljuttatott levélben semmilyen súlyosnak tekinthető hátrányt nem fogalmazott meg, a levélben konkrét fenyegetés nem történt. Az a tény, hogy a sértett a levél átvétele után jelentést írt a feletteseinek, nem azért történt, mert a levél tartalma alapján attól tartott, hogy emiatt őt a munkahelyén hátrány érheti. Azért tett jelentést, mert az - mint rendőrnek - a kötelessége volt. Erre figyelemmel - tényállási elem hiányában - a terhelt bűncselekmény hiányában történő felmentését indítványozta.

A terhelt felülvizsgálati indítványa szerint zsarolást nem követett el a sértett sérelmére. Ezt támasztja alá a sértett nyilatkozata is, mely szerint nem érezte magát fenyegetve. Állította, hogy egyébként sem tud olyan információt, amellyel a sértettet meg lehetett volna zsarolni.

A terhelt sérelmezte továbbá azt is, hogy ügyében - annak ellenére, hogy a sértett az F. Rendőrkapitányság nyomozója - a Fehérgyarmati Városi Bíróság járt el. Ez a bíróság elfogult volt vele szemben.

A Legfőbb Ügyészség a védő felülvizsgálati indítványát a BF.1517/2012. számú, a terhelt felülvizsgálati indítványát pedig a BF.1517/2012/2. számú átiratában nem tartotta alaposnak.

A minősítést illető álláspontja szerint a sértettnek írt levélben foglalt kijelentésekre és a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi LXIII. (helyesen XLIII.) törvény - a bűncselekmény elkövetésének időpontjában

hatályos - 56. §-a (6) bekezdésének c) pontjára figyelemmel, a levél tartalma összességében alkalmas volt a komoly félelemkeltésre, amit alátámaszt a sértettnek a levél részére történt kézbesítését követő magatartása.

A Be. 21. §-a (1) bekezdésének e) pontjában írt bírói elfogultságra, mint kizárási okra alapított felülvizsgálati indítvány tekintetében úgy nyilatkozott, hogy annak utólagos vizsgálatára nincs lehetőség.

Mindezekre figyelemmel a marasztaló jogerős döntés hatályában fenntartását indítványozta.

A Kúria a Be. 420. §-ának (1) bekezdése és a Be. 424. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, amelyen a védő a felülvizsgálati indítványát fenntartotta.

A Legfőbb Ügyészség képviselője az írásbeli nyilatkozatával egyezően szólalt fel.

A terhelt a nyilvános ülésen előadta, hogy nem állt szándékában megzsarolni a sértettet.

III. A Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot az abban rögzített tényállás alapul vétele mellett egyrészt a terhelt és a védő felülvizsgálati indítványaiban megjelölt - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) és c) pontjában meghatározott - okokból, másrészt - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontjában írt egyéb eljárásjogi felülvizsgálati okok tekintetében - hivatalból [Be. 423. § (4)-(5) bekezdések] bírálta felül.

Ennek során a felülvizsgálati indítványokat alaptalannak, a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatát alaposnak találta.

1.

A Kúria abból indult ki, hogy a felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amelyre csak a törvényben pontosan meghatározott feltételek esetén van lehetőség. Az 1998. évi XIX. törvény (Be.) 416. §-a (1) bekezdésének a) és b) pontja alapján felülvizsgálatnak büntető anyagi jogi szabálysértés, valamint a c) pontja alapján ún. abszolút eljárási szabálysértések esetén van helye.

Az eljárási törvény szerint a tényállás helyessége a felülvizsgálat tárgya nem lehet. A felülvizsgálati eljárásban a Be. 423. § (1) bekezdésének törvényi előírása szerint a tényálláshoz kötöttség érvényesül. A jogerős határozatban megállapított tényállás nem támadható.

A Kúria az irányadó tényállás meghatározása körében utal arra, hogy

a tényállás a másodfokú bíróság által tett kiegészítésekkel és helyesbítésekkel irányadó a felülvizsgálati eljárásban (EBH 2385.). A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényálláshoz tartozónak kell tekinteni a jogerős határozat indokolása bármely részében szereplő minden ténymegállapítást, amely az elbírált bűncselekmény büntetőjogi megítélésénél jelentős (BH 2006/392.).

2.

A felülvizsgálati indítványt előterjesztő terhelt a felülvizsgálati indokaként a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontjára is hivatkozott, ezért a Kúria először e kérdésben foglalt állást.

A Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye, ha a bíróság határozatának meghozatalára a 373. §-a (1) bekezdésének I. b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

A terhelt ilyen - a Be. 373. § (1) bekezdése II/b) pontjában meghatározott - felülvizsgálati okra hivatkozott, amikor azt állította, hogy ügyében az elfogultsága folytán kizárt Fehérgyarmati Városi Bíróság járt el.

A Be. 21. §-a sorolja fel a bírák kizárásának okait. E kizárási okok abszolút és relatív okokra oszthatók. A Be. 21. §-ának (1) bekezdésében rögzített öt kizárási okból négy - az a)-d) pontban szereplő -, továbbá a (3) és a (4) bekezdésben írtak az abszolút okok. Ezek az okok olyan tények, amelyek fennállásakor az elfogultságot a jogalkotó vélelmezi és e vélelem megdönthetetlen. Az abszolút kizárási ok az érintett bíró kizárását eredményezi, minden további vizsgálódás nélkül.

A Be. 21. § (1) bekezdésének e) pontja relatív kizárási okot tartalmaz. Aszerint bíróként nem járhat el az, akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható. Az elfogultságra alapozott kizárás iránti bejelentés nem eredményezi tehát feltétlenül a bíróság kizárását. Fennállását esetenként kell mérlegelni, és az ellenkező bizonyításáig a személyes pártatlanságot vélelmezni kell.

Utal a Kúria egyúttal a Be. 23. §-ának (3) bekezdésében foglalt időbeli korlátozásra, amely szerint a terhelt a Be. 21. § (1) bekezdésének e) pontjában szabályozott relatív kizárási okot a tárgyalás megkezdése után csak akkor érvényesítheti, ha egyúttal valószínűsíti, hogy a bejelentés alapjául szolgáló tényről a tárgyalás megkezdése után szerzett tudomást, és ha azt nyomban bejelenti. E rendelkezésre figyelemmel a Be. 21. § (1) bekezdésének e) pontjára alapított kizárási okra hivatkozás az eljárás jogerős befejezése után kizárt. Ennél fogva a Be. 21. §-a (1) bekezdésének

e) pontjában írt elfogultságra alapított kizárási ok utólagos vizsgálatára felülvizsgálat keretében sincs törvényes lehetőség.

3.

A Kúria a terhelt és a védő felülvizsgálati indítványát a büntető anyagi jogszabálysértésre hivatkozó részében sem találta alaposnak.

A felülvizsgálati eljárásban - amint arra már utalás történt - a tényálláshoz kötöttség érvényesül. A tényállás helyessége, az ítélet megalapozottsága, a bizonyítékok értékelése nem vizsgálható és nem bírálható felül. A Be. 423. §-a (1) bekezdésének második mondata szerint a felülvizsgálati indítványban a jogerős határozat által megállapított tényállás nem támadható. A felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítéletben megállapított tényállástól eltérő tényállás megállapítására ennél fogva nem kerülhet sor és ilyen eltérő tényállás megállapítása érdekében a jogerős döntés hatályon kívül helyezésére sincs törvényi lehetőség.

Amint fentebb már arra is utalás történt, a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényálláshoz tartozónak kell tekinteni a jogerős határozat indokolásának bármely részében szereplő minden ténymegállapítást, amely az elbírált cselekmény büntetőjogi megítélése körében jelentős.

A jelen ügyben irányadó tényállást ezért nem kizárólag az elsőfokú ítélet 5. és 6. oldalán III. pont alatt található történeti tényállás képezi, hanem ahhoz tartozóak a bíróságoknak az ítélet indokolásának további részében tett tényből ténybeli következtetéssel tett megállapításai is, amelyek ugyancsak a bíróságok ténymegállapító tevékenységének az eredményei és ide tartoznak az ún. tudati ténynek is.

Ennek megfelelően tényként rögzítette az elsőfokú bíróság az ítélete 8. oldalának 4. és 5. bekezdésében, hogy a sértett komolyan vette a levélben leírt fenyegetéseket, hiszen ha nem így gondolta volna, akkor nem fordul az osztályvezetőhöz, nem törődik a levéllel. A sértett a foglalkozásával össze nem egyeztethető korábbi életformája miatt - amiről a bűnözői körökben mozgó terhelt is tudott - úgy gondolta, hogy őt a levélben foglaltak alapján hátrány érheti. Ezért mutatta meg a levelet a felettesének, és ezért készített erről jelentést.

Hasonló ténymegállapítást tartalmaz a másodfokú ítélet is a 6. oldalának első bekezdésében, amikor azt rögzíti, hogy a sértett a terhelt által neki, a munkahelyére írt levél kézhezvételét követően rögtön a feletteséhez fordult. Jelentést írt, amelyben magyarázkodásba kezdett. Feltárta a múltjában történt olyan eseményt, amely saját megítélése szerint is a hivatásával össze nem egyeztethető volt.

A Kúria tehát az ekként megállapított tényállásból kiindulva foglalt állást a felülvizsgálattal érintett cselekmény jogi minősítése tárgyában.

A Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerint a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor. A terhelt és a védő szerint ilyen anyagi jogi szabálysértés eredményezte a terhelt bűnösségének kimondását, mert a zsarolás tényállásában szereplő fenyegetés az adott tényállás alapján nem valósult meg.

A Btk. 323. §-ának (1) bekezdése szerint a zsarolás büntettét az követi el, aki jogtalan haszonszerzés végett mást erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen, vagy eltűrjön, és ezzel kárt okoz.

A zsarolás tényállásában szereplő fenyegetés meghatározása során a Btk. 138. §-ában meghatározott fenyegetés-fogalom minden megszorítás nélkül alkalmazható. A zsarolási fenyegetés történhet személyi, vagyoni vagy erkölcsi hátrány kilátásba helyezésével egyaránt. A zsarolási fenyegetés nem közvetlen, a később bekövetkező hátrány kilátásba helyezését is magában foglalhatja. A fenyegetés megvalósítható akár jogszerű magatartás kilátásba helyezésével is.

A Kúria az irányadó tényállás alapul vételével az eljáró bíróságokkal egyezően azt állapította meg, hogy a terhelt magatartása alkalmas volt arra, hogy a sértettben komoly félelmet keltsen.

Helyesen hivatkozott a Legfőbb Ügyészség az átiratában és képviselője a szóbeli felszólalásában a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló - az elkövetéskor hatályos - 1996. évi XLIII. törvényben foglaltakra. E jogszabály 56. §-a (2) bekezdésének b) pontja szerint a hivatásos állomány tagjának a szolgálati viszonyát felmentéssel meg kell szüntetni, ha a hivatásos szolgálatra méltatlanná vált. Ugyanezen § (6) bekezdésének c) pontja értelmében a hivatásos szolgálatra méltatlan az, aki szolgálaton kívüli magatartásával a fegyveres szerv működéséhez szükséges közbizalom fenntartását súlyosan veszélyezteti.

Jelen tényállás alapján önmagában az a tény, hogy a terhelt úgy gondolta: a fenyegetése alkalmas lesz a sértettben olyan félelem kiváltására, amely az általa elérni kívánt jogtalan haszonszerzést eredményezi, már arra mutat, hogy maga is elegendő súlyúnak érezte a kilátásba helyezett hátrányt célja elérésére. A sértett pedig -

ahogy arra az eljárás bíróságok helyesen rámutattak - nyilvánvalóan nem fordult volna a feletteséhez, és írt volna jelentést, amennyiben nem veszi maga is komolyan a fenyegetést.

Ugyancsak nem helytálló az indítványozók azon hivatkozása, hogy a terhelt a bűncselekmény kísérletétől önként elállt. E kérdésben az eljárás bíróságok ugyancsak helyes álláspontra helyezkedtek és jogi érveik is helytállóak.

Annak kiemelése mellett, hogy a terhelt a sértettnek írt levelében a teljesítésre határidőt nem kötött ki, a Kúria is utal a 4/2002. BJE határozatában foglalt iránymutatásra. Aszerint indokolatlan az olyan törvényértelmezés, amely kizárná a zsarolás megállapítását az olyan esetekben, amikor a követelés teljesítése a fenyegetésnek ellenálló sértetti magatartás miatt maradt el; az ilyen jogértelmezés alapján a súlyos bűncselekmény kísérletéért való büntetőjogi felelősség meghiúsulna.

Mindezekre figyelemmel a Kúria azt állapította meg, hogy a terhelt bűnösségének kimondására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése nélkül került sor.

Miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423.§-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványoknak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat - a Be. 426. §-a alapján - hatályában fenntartotta.

A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. §-a (4) bekezdésének a b) pontja zárja ki.

A Be. 418. §-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.

Budapest, 2013. február 7.

Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. a tanács elnöke, Dr. Krecsik Eldoróda s.k. előadó bíró, Dr. Surdy Miklós s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő

Bné